

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

รายงานผลการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการ

ความหลากหลายของพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีระยะที่ 2

หัวหน้าโครงการ

ผศ.ดร.ช่อทิพย์ กัณทโชติ

ภาควิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ร่วมโครงการ

นางวาริณี พละสาร

ได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ 2556

คำนำ

โครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายของพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัย
อุบลราชธานีประจำปีงบประมาณ 2556 ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
เพื่อดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมบัดนี้โครงการได้ดำเนินงานเสร็จสิ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์
เป็นที่เรียบร้อยแล้ว คณะทำงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับ
พรรณไม้

คณะทำงาน

กันยายน 2557

สารบัญ

บทที่	1 รายละเอียดโครงการ	1
บทที่	2 ผลการดำเนินงาน	4
	● ข้อมูลและลักษณะทางพฤกษศาสตร์	5
	● สรุปผลการศึกษา	12
บทที่	3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน	13
บทที่	4 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข	14
	บรรณานุกรม	15
	ภาคผนวก	
	- ตัวอย่างพรรณไม้	17
	- ตัวอย่างเอกสารการเรียนการสอน หัวย่อยเรื่องพืชต่างถิ่น (exotic plants) และความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นกับ การอนุรักษ์	20

บทที่ 1

รายละเอียดโครงการ

1.1 หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีตั้งอยู่บริเวณกิโลเมตรที่ 10 ถนนวารินเดชอุดม ตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ มีเนื้อที่ประมาณ 5,228 ไร่ โดยพื้นที่ดั้งเดิมเป็นที่สาธารณประโยชน์ และเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ประกอบด้วยสังคมพืชป่าเต็งรัง (Dipterocarp forest) ขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และนับตั้งแต่ในอดีต ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงมหาวิทยาลัยได้ใช้ประโยชน์จากผืนป่า และมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับป่าแห่งนี้มายาวนาน ดังนั้นพื้นที่ป่าของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีจึงถือว่าเป็นป่าวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่มีพรรณไม้นานาชนิดซึ่งก่อให้เกิดภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งควรค่าแก่การศึกษาและการอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป

พรรณไม้พื้นล่างที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของสังคมป่าทุกชนิด และหลายชนิดมีการนำมาใช้ประโยชน์ในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น สมุนไพร รับประทาน และเป็นเครื่องประดับตกแต่ง เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วพรรณไม้พื้นล่างเป็นพืชที่ขึ้นอยู่บนพื้นป่า ซึ่งรวมถึงพืชที่ทอดนอนไปกับดิน ไม้เลื้อย ไม้เถา ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม และไม้ต้นที่โตเต็มที่แล้วมีความสูงไม่เกิน 2 เมตร พืชเหล่านี้มักถูกละเลยและไม่เห็นคุณค่าทำให้มีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว

การวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้และสถานภาพเกี่ยวกับพรรณไม้ดั้งเดิมของมหาวิทยาลัยและพรรณไม้ต่างถิ่นที่กระจายพันธุ์เข้ามาตลอดเวลา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการวางแผนเพื่อการจัดการทรัพยากรชีวภาพ และการนำไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนระยะเวลาดำเนินการที่ผ่านมาของปีงบประมาณ 2553 และ 2555 ที่คณะทำงานวิจัยได้รับจัดสรรทุนโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจากกองส่งเสริมการวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสรุปผลจากการดำเนินโครงการในระยะแรกได้ คือ ทราบจำนวนชนิด ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ของพืช และการใช้ประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยในครั้งนั้นยังทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ได้ไม่ครอบคลุมทั้งหมด กล่าวคือ ไม้ล้มลุกหลายชนิดเป็นพืชสองฤดู (biennial herb) หรือหลายฤดู (perennial herb) จึงทำให้ไม่สามารถพบดอก-ผลของพืชชนิดนั้นๆ เพื่อนำมาใช้ตรวจระบุชื่อวิทยาศาสตร์ได้ เพราะงานวิจัยด้านการสำรวจพืชจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการทำวิจัยนาน เนื่องจากพืชแต่ละชนิดมีช่วงเวลาการออกดอกที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อเสริมสร้างให้โครงการวิจัยทางด้านความหลากหลายของพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีดำเนินการได้สมบูรณ์ รวมทั้งให้ได้เป็นข้อมูลสำหรับเตรียมจัดทำต้นฉบับคู่มือพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จึงต้องมีกิจกรรมต่อเนื่องทั้งการสำรวจเพิ่มเติม คณะทำงานจึงเสนอโครงการต่อเนื่องจากโครงการในระยะแรก เพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จตามแผนการวิจัยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อสำรวจความหลากหลายของพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเพิ่มเติมจากโครงการระยะที่ 1

1.2.2 เพื่อจัดทำต้นฉบับหนังสือคู่มือ และโปสเตอร์รวมภาพ - ชื่อพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.3 กลุ่มเป้าหมาย (สำหรับโครงการอบรม / เผยแพร่): -

1.4 พื้นที่ / กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา: เขตพื้นที่ป่า และเขตพื้นที่การศึกษาของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.5 ผลผลิตของงานที่จะส่งมอบ:

1.5.1 ต้นฉบับหนังสือคู่มือพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.5.2 โปสเตอร์รวมภาพและชื่อพรรณไม้ ขนาด 18" x 20" สำหรับแจกโรงเรียนและหน่วยงานที่สนใจ

1.8 แผนการดำเนินงาน

1.8.1 การสำรวจและเก็บข้อมูลพรรณไม้พื้นล่าง

- (1) ออกสำรวจ ถ่ายภาพ และเก็บตัวอย่างพรรณไม้
- (2) ตรวจสอบระบุชื่อวิทยาศาสตร์ และบรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์
- (3) สอบถามข้อมูลด้านพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน จากปราชญ์ชาวบ้าน
- (4) จัดเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้งตามหลักการสากลไว้ในพิพิธภัณฑ์พืชภาคชีววิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์
- (5) จัดทำต้นฉบับคู่มือพรรณไม้พื้นล่างและโปสเตอร์ภาพพร้อมชื่อพรรณไม้พื้นล่างใน ม.อุบล ชุดที่ 1

1.8.2 การเขียนรายงานผลการวิจัยตลอดโครงการเสนอต่อมหาวิทยาลัย

1.9 ระยะเวลาดำเนินงาน: ระยะเวลา 12 เดือน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 – 30 กันยายน 2556

1.10 ร่างกำหนดการ (สำหรับโครงการอบรม สัมมนา เผยแพร่): -

1.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับในการดำเนินโครงการ :

1. ต้นฉบับหนังสือคู่มือพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. โปสเตอร์รวมภาพและชื่อพรรณไม้

1.12 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ: ด้านเวลา ดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

1.13 ตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ

แผนการบูรณาการกับการเรียนการสอน	ลักษณะการบูรณาการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1101 142 โลกของพืช หลักสูตรปริญญาตรี นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4	การนำนักศึกษาที่ลงเรียนเรียนออก ศึกษาพื้นที่อนุรักษ์ต้นน้ำร่องก่อ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	จำนวนนักศึกษาที่มีส่วนร่วมใน กิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70

1.14 การติดตามการดำเนินงาน: รายงานผลการดำเนินงานทุก 3 เดือน ให้คณะและมหาวิทยาลัยทราบ ตามระบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด

1.15 การประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน

- ส่งรายงานผลการดำเนินโครงการฉบับสมบูรณ์ตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด ให้กับคณะและมหาวิทยาลัยทราบ จำนวน 2 เล่ม ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
- ส่งรายงานทางการเงินให้กับคณะและมหาวิทยาลัยภายใน 45 วัน จากวันที่ดำเนินการเสร็จ

บทที่ 2

ผลการดำเนินงาน

การสำรวจพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระยะที่ 2 ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึง เดือนกันยายน 2556 พบพรรณไม้พื้นล่างทั้งสิ้น จำนวน 16 วงศ์ 25 สกุล 26 ชนิด (ตารางที่ 1) จัดอยู่ในกลุ่มใบเลี้ยงคู่ (dicot) จำนวน 14 วงศ์ 24 ชนิด และใบเลี้ยงเดี่ยว (monocot) จำนวน 1 วงศ์ 2 ชนิด และในจำนวนทั้งหมดนี้มี 4 ชนิดที่สามารถระบุชื่อวิทยาศาสตร์ได้เพียงระดับสกุลเท่านั้น

ตารางที่ 1 รายชื่อพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ช่วงเวลาการออกดอก-ติดผล
Acanthaceae	<i>Asystasia gangetica</i> (L.) T.Anderson	บาหยยา ย่าหยยา	ธ.ค.-มี.ค.
Apocynaceae	<i>Holarrhena curtisii</i> King & Gamble	ถั่วหนู พุดทุ่ง พุดป่า พุดนา	ต.ค.-ธ.ค.
	<i>Tylophora</i> sp.	-	ต.ค.-พ.ย.
	<i>Willughbeia edulis</i> Roxb.	คุย หมากยาง	พ.ย.-ม.ค.
Asclepiadaceae	<i>Hoya ovalifolia</i> Wight & Arn.	นมตำเลีย นมตำรี	มี.ค.-พ.ค.
Celastraceae	<i>Salacia chinensis</i> L.	กำแพงเจ็ดชั้น ตาไก่	ก.พ.-มี.ค.
Combretaceae	<i>Getonia floribunda</i> (Roxb.) Lam.	จวงส้ม ดวงส้ม ดิงดั่ง	ม.ค.-มี.ค.
Commelinaceae	<i>Murdannia gigantea</i> (Vahl) G.Bruckn.	ไส้เอียน ว่านมูก หญ้าหอนเงือก	ต.ค.-ธ.ค.
	<i>Murdannia</i> cf. <i>loriformis</i>	-	ต.ค.-ธ.ค.
Euphorbiaceae	<i>Croton hirtus</i> L'Hér.	เป็ล้าล้มลุก	ธ.ค.-ก.พ.
	<i>Phyllanthus caroliniensis</i> Walter	ลูกใต้ใบ หญ้าใต้ใบ	ธ.ค.-เม.ย.
Fabaceae- Papilionoideae	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (L.) DC.	ถั่วลิสงนา หญ้าเกล็ดหอยใหญ่	ธ.ค.-ก.พ.
	<i>*Crotalaria micans</i> Link	-	ต.ค.-ธ.ค.
	<i>Pueraria phaseoloides</i> Benth.	ผักผืด ถั่วเสียนป่า	ต.ค.-ธ.ค.
	<i>Rhynchosia</i> sp.		ต.ค.-ธ.ค.
	<i>Tephrosia purpurea</i> L. (Pers.)	ครามป่า จ้าครามดอกแดง	ต.ค.-ธ.ค.

ตารางที่ 1 รายชื่อพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ต่อ)

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อพื้นเมือง	ช่วงเวลาการออกดอก-ติดผล
Hydrophyllaceae	<i>Hydrolea zeylanica</i> (L.) Vahl	ปอผี	ม.ค.-ก.พ.
Lythraceae	<i>Ammannia baccifera</i> L.	แก้วรังกา มะไฟนกคุ้ม หญ้ารังกา	ม.ค.-มี.ค.
Malvaceae	<i>Helicteres angustifolia</i> L.	ขี้ตุน ปอขี้ไก่ ปอเต่าไห้	ก.พ.-เม.ย.
	<i>Waltheria indica</i> L.	ตานทราย หญ้าห้วนกเค้า	ก.พ.-เม.ย.
Olacaceae	<i>Olax psittacorum</i> (Willd.) Vahl	น้ำใจใคร่ ควยเขียก	ม.ค.-มี.ค.
Piperaceae	<i>Peperomia pellucida</i> (L.) Kunth	กะสัง กระสัง	ธ.ค.-ก.พ.
	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	ชะพลู ข้าวพลู อีเล็ด	ธ.ค.-ก.พ.
Rubiaceae	<i>Ixora</i> sp.	เข็มแดง เข็มป่า	
Simaroubaceae	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	ปลาไหลเผือก เอียนดอน	ธ.ค.-มี.ค.
Tiliaceae	<i>Microcos tomentosa</i> sm.	พลับพลา คอม	เม.ย.-มิ.ย.

หมายเหตุ * คือ พรรณไม้นำเข้าจากต่างประเทศ (exotic species)

• ข้อมูลและลักษณะทางพฤกษศาสตร์

1. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Asystasia gangetica* (L.) T.Anderson

ชื่อพื้นเมือง: บาทยา ยาทยา

วงศ์: Acanthaceae

ไม้ล้มลุก สูง 25-60 ซม. ลำต้นสี่เหลี่ยม ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปไข่ และรูปใบหอก กว้าง 1-3.5 ซม. ยาว 3-7 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบ รูปลิ้นหรือรูปหัวใจ ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอด กลีบดอกสีม่วงอ่อนโคนเชื่อม ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบเลี้ยงมี 5 อัน เกสรเพศผู้ 4 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 585

2. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Holarrhena curtisii* King & Gamble

ชื่อพื้นเมือง: ถั่วหนู พุดทุ่ง พุดป่า พุดนา

วงศ์: Apocynaceae

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 0.8-2 ม. ทุกส่วนมีน้ำยางขาวขุ่น ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 2.5-4.5 ซม. ยาว 5-11 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ปลายใบแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอดและซอกใบ กลีบดอกสีขาวโคนเชื่อมเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 597

3. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Tylophora* sp.

ชื่อพื้นเมือง: -

วงศ์: Apocynaceae

ไม้ล้มลุก สูง 20-50 ซม. ทุกส่วนมีน้ำยางขาวขุ่น ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปไข่ กว้าง 2-5 ซม. ยาว 4-8 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบรูปหัวใจ ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีม่วงแกมสีครีม ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 596

4. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Willughbeia edulis* Roxb.

ชื่อพื้นเมือง: คุย หมากยาง

วงศ์: Apocynaceae

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 1-4 ม. ทุกส่วนมีน้ำยางขาวขุ่น ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 3-5.5 ซม. ยาว 5-7.5 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบสอบ ปลายใบแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาวโคนเชื่อมเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 587

5. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Hoya ovalifolia* Wight & Arn.

ชื่อพื้นเมือง: นมตำเลีย นมตำรี

วงศ์: Asclepiadaceae

ไม้เลื้อยอิงอาศัย ทุกส่วนมีน้ำยางขาวขุ่น ใบเป็นใบเดี่ยว อวบน้ำ เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปไข่ กว้าง 3-7 ซม. ยาว 5-11 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ปลายใบแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบซี่ร่ม ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว มี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน อยู่รอบกระบังรอบ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 598

6. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Salacia chinensis* L.

ชื่อพื้นเมือง: กำแพงเจ็ดชั้น ตาไก่

วงศ์: Celastraceae

ไม้พุ่ม สูง 1-3 ม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปไข่หรือรูปรีแกมรูปไข่ กว้าง 2-5 ซม. ยาว 4-7.5 ซม. ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่น ฐานใบสอบ ปลายใบแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอก แยก สีเหลืองแกมเขียว มี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 593

7. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Getonia floribunda* Roxb.

ชื่อพื้นเมือง: งวงส้ม ดวงส้ม ดิงตั่ง

วงศ์: Combretaceae

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 1-3 ม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบตรงข้าม รูปรี หรือรูปไข่ กว้าง 2-4 ซม. ยาว 4-13 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ปลายใบแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอดและซอกใบ ไม่มีกลีบดอก กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 10 อัน รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 591

8. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Murdannia gigantea* (Vahl) G.Bruckn

ชื่อพื้นเมือง: ไล่เอียน ว่านมูก หย้าหงอนเงือก

วงศ์: Commelinaceae

ไม้ล้มลุก สูง 30-100 ซม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงแบบเวียน รูปแถบ กว้าง 1-2 ซม. ยาว 5-8.5 ซม. ก้านใบเป็นกาบ ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมและเรียวแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบวงแถวเดียว ออกที่ปลายยอด กลีบดอกสีม่วงอ่อน เรียงตัวเป็นสองชั้นๆ ละ 3 กลีบ มีใบประดับช่อดอก เกสรเพศผู้ 6 อัน สีเหลือง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 577

9. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Murdannia cf. loriformis*

ชื่อพื้นเมือง: -

วงศ์: Commelinaceae

ไม้ล้มลุก สูง 10-20 ซม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงแบบเวียน รูปรีและรูปขอบขนาน กว้าง 1-2 ซม. ยาว 8-15 ซม. ก้านใบเป็นกาบ ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมและเรียวแหลม ดอกเป็นดอกช่อ ออกที่ปลายยอดกลีบดอกสีม่วงแกมสีขาว เรียงตัวเป็นสองชั้นๆ ละ 3 กลีบ มีใบประดับช่อดอก เกสรเพศผู้ 6 อัน สีเหลือง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 578

10. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Croton hirtus* L'Hér.

ชื่อพื้นเมือง: เปล้าล้มลุก

วงศ์: Euphorbiaceae

ไม้ล้มลุก สูง 10-50 ซม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับรูปรี รูปไข่ และรูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 1.5-4 ซม. ยาว 2.5-6 ซม. ขอบใบ จักฟันเลื่อยถี่ ฐานใบ ตัด ปลายใบแหลม ดอกเป็นดอกเดี่ยว แยกเพศ ออกที่ซอกใบ ดอกเพศผู้อยู่ด้านบน มี 10 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก ดอกเพศเมียอยู่ด้านล่าง มี 5 กลีบ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 586

11. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Phyllanthus caroliniensis* Walter

ชื่อพื้นเมือง: ลูกใต้ใบ หญ้าใต้ใบ

วงศ์: Euphorbiaceae

ไม้ล้มลุก สูง 5-20 ซม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับรูปรี รูปรี และรูปไข่กลับ กว้าง 1-2 มม. ยาว 3-7 มม. ขอบใบเรียบ ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบเว้ามนและมน ดอกเป็นดอกเดี่ยว แยกเพศ ออกที่ซอกใบ ดอกเพศผู้ที่อยู่ปลายกิ่ง เกสรเพศผู้มี 3 อัน กลีบเลี้ยงมี 6 อัน ไม่มีกลีบดอก ดอกเพศเมียอยู่กลีบเลี้ยงมี 6 อัน ไม่มีกลีบดอก รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 590

12. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Alysicarpus vaginalis* (L.) DC.

ชื่อพื้นเมือง: ถั่วลิสงนา หญ้าเกล็ดหอยใหญ่

วงศ์: Fabaceae (Papilionoideae)

ไม้ล้มลุก สูง 5-15 ซม. ลำต้นทอดนอนหรือตั้งตรง ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบเวียน รูปรีและรูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 5-11 มม. ยาว 8-12 มม. ขอบใบเรียบ ฐานใบรูปลิ้น และมน ปลายใบเป็นติ่งแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอด กลีบดอก รูปดอกถั่ว กลีบดอกสีแดงแกมม่วง เกสรเพศผู้ 10 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 579

13. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Crotalaria micans* Link

ชื่อพื้นเมือง: -

วงศ์: Fabaceae (Papilionoideae)

ไม้ล้มลุก สูง 20-50 ซม. ใบเป็นใบประกอบ มี 3 ใบย่อย เรียงตัวแบบเวียน ใบย่อยรูปรี กว้าง 0.8-2 ซม. ยาว 3-5.5 มม. ขอบใบเรียบ ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบเว้าบวมหรือเป็นติ่งหนาม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอด กลีบดอกสีเหลืองแกมส้ม กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีม่วงแกมขาว เกสรเพศผู้ 10 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 583

14. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Pueraria phaseoloides* Benth.

ชื่อพื้นเมือง: ผักผืด ถั่วเสียนป่า

วงศ์: Fabaceae (Papilionoideae)

ไม้เลื้อย ใบเป็นใบประกอบ มี 3 ใบย่อย เรียงตัวแบบเวียน ใบย่อยรูปไข่ กว้าง 3-6.5 ซม. ยาว 7-12 ซม. ขอบใบเป็นหยัก ฐานใบรูปลิ้นหรือมน ปลายใบตัด ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอด กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีม่วงแกมขาว เกสรเพศผู้ 10 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 580

15. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Rhynchosia* sp.

ชื่อพื้นเมือง: -

วงศ์: Fabaceae (Papilionoideae)

ไม้เลื้อย ใบเป็นใบประกอบ มี 3 ใบย่อย เรียงตัวแบบเวียน ใบย่อยรูปไข่ กว้าง 5-8 ซม. ยาว 7-14 ซม. ขอบใบเป็นแฉก ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบเป็นติ่งแหลมหรือเรียวแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีม่วง เกสรเพศผู้ 10 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 581

16. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Tephrosia purpurea* L. (Pers.)

ชื่อพื้นเมือง: ครามป่า จ้าครามดอกแดง

วงศ์: Fabaceae (Papilionoideae)

ไม้ล้มลุก สูง 30-60 ซม. ใบเป็นใบประกอบ แบบขนนก 1 ชั้น เรียงตัวแบบเวียน ใบย่อยรูปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง 4-8 มม. ยาว 10-18 มม. ขอบใบเรียบ ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบมนหรือเว้าตื้น ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอดและซอกใบ กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีชมพูแกมม่วง เกสรเพศผู้ 10 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 582

17. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Hydrolea zeylanica* (L.) Vahl

ชื่อพื้นเมือง: ปอผี

วงศ์: Hydrophyllaceae

ไม้ล้มลุก สูง 15--30 ซม. ลำต้นทอดนอนและตั้งตรง ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบ สลับ รูปไข่ หรือรูปใบหอกแกมขอบขนาน ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ กว้าง 0.5-1.5 ซม. ยาว 1.5-4 ซม. ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายยอดและซอกใบ กลีบดอกสีม่วงมี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 588

18. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Ammannia baccifera* L.

ชื่อพื้นเมือง: แก้วรังกา มะไฟนกคุ้ม หญ้ารังกา

วงศ์: Lythraceae

ไม้ล้มลุก สูง 5-20 ซม. ลำต้นตั้งตรง ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบ ตรงข้ามสลับฉาก รูปไข่ หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ฐานใบรูปลิ้น ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ กว้าง 0.5-1.2 ซม. ยาว 2-3 ซม. ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุกช่อ ออกที่ซอกใบ ไม่มีกลีบดอก กลีบเลี้ยง 4 อัน เกสรเพศผู้ 4 อัน รังไข่กึ่งได้วงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 584

19. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Helicteres angustifolia* L.

ชื่อพื้นเมือง: ขี้ตุน ปอขี้ไก่ ปอเต่าไห

วงศ์: Malvaceae

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 1-2 ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ รูปไข่และรูปรีแกมใบหอก ฐานใบมน ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบจักฟันเลื่อย กว้าง 1.5-4.5 ซม. ยาว 5-9 ซม. ดอกเป็นดอกช่อแบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีม่วงอ่อน มี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 600

20. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Waltheria indica* L.

ชื่อพื้นเมือง: ตานทราย หญ้าหวนกเค้า

วงศ์: Malvaceae

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 60-90 ซม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ รูปไข่และรูปขอบขนาน ฐานใบมน ปลายใบแหลมหรือตัด ขอบใบหยักมน แผ่นใบ กว้าง 1-4.5 ซม. ยาว 4-10 ซม. ดอกเป็นดอกช่อ ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีเหลืองอ่อน มี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 601

21. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Oxalys psittacorum* Vahl

ชื่อพื้นเมือง: น้ำใจใคร่ ควยเซียง

วงศ์: Olacaceae

ไม้พุ่ม รอเลื้อย สูง 1-3 ม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ กว้าง 2-4 ซม. ยาว 4-8 ซม. รูปรีและรูปขอบขนาน ฐานใบมน ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาวมี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่เหนือวงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 592

22. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Peperomia pellucida* (L.) Kunth

ชื่อพื้นเมือง: กะสัง กระสัง

วงศ์: Piperaceae

ไม้ล้มลุก สูง 10-20 ซม. ลำต้นตั้งตรง ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ กว้าง 1-3 ซม. ยาว 2-4.5 ซม. รูปไข่ ฐานใบ รูปหัวใจหรือรูปรี ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ดอกเป็นดอกช่อ แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายยอดและซอกใบ ไม่มีกลีบดอกและกลีบเลี้ยง รังไข่เหนือวงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 589

23. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Piper sarmentosum* Roxb.

ชื่อพื้นเมือง: สะพลู ซ้ำพลู อีเล็ด

วงศ์: Piperaceae

ไม้ล้มลุก สูง 20-60 ซม. ลำต้นตั้งตรงหรือทอดเลื้อย ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ กว้าง 2.5-6 ซม. ยาว 7-13 ซม. รูปไข่หรือรูปรี ฐานใบรูปหัวใจหรือฉัน ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นคลื่น ดอกเป็นดอกช่อ แบบช่อเชิงลด ออกที่ปลายยอด ไม่มีกลีบดอกและกลีบเลี้ยง รังไข่เหนือวงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 602

24. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Ixora* sp.

ชื่อพื้นเมือง: เข็มแดง เข็มป่า

วงศ์: Rubiaceae

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 40-90 ซม. ผิวลำต้นเกลี้ยง ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามสลับฉาก รูปรี กว้าง 4-7.5 ซม. ยาว 11-16 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบสอบเรียว ปลายแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบช่อซี่ร่ม ออกที่ปลายยอด กลีบดอกชมพูหรือสีแดง ปลายแยกเป็น 4 แฉก กลีบเลี้ยง 4 อัน เกสรเพศผู้ 4 อัน รังไข่ใต้วงกลีบ ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 594

25. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Eurycoma longifolia* Jack

ชื่อพื้นเมือง: ปลาไหลเผือก เอียนดอน

วงศ์: Simaroubaceae

ไม้ พุ่ม สูง 1-4 ม. ผิวลำต้นเกลี้ยง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยเรียงแบบตรงข้าม รูปขอบขนานและรูปรี กว้าง 1-3 ซม. ยาว 4-9 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ปลายแหลม ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีแดง มี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้ 5 อัน รังไข่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 595

26. ชื่อวิทยาศาสตร์: *Microcos tomentosa* sm.

ชื่อพื้นเมือง: พลับพลา คอม

วงศ์: Tiliaceae

ไม้พุ่ม สูง 1-4 ม. ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่และรูปรี แกมขอบขนาน กว้าง 3.5-7 ซม. ยาว 12-17 ซม. ขอบใบเรียบ ฐานใบมน ปลายเป็นติ่ง ดอกเป็นดอกช่อ แบบกระจุก ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีเหลืองแกมขาว มี 5 กลีบ กลีบเลี้ยง 5 อัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่เหนือวงกลีบ

ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง: C. Kantachot 599

• สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึง เดือนกันยายน 2556 สรุปผลได้ดังนี้

1. พบพืชจำนวน 16 วงศ์ 25 สกุล 26 ชนิด แบ่งเป็นพืชใบเลี้ยงคู่จำนวน 24 ชนิด และพืชใบเลี้ยงเดี่ยวจำนวน 2 ชนิด ในจำนวนนี้เป็นพรรณไม้ท้องถิ่นของประเทศไทย 25 ชนิด และเป็นพรรณไม้นำเข้าจากต่างประเทศ จำนวน 1 ชนิด คือ *Crotalaria micans* ซึ่งพบกระจายพันธุ์ในบริเวณเขตพื้นที่การศึกษาของมหาวิทยาลัย

2. วงศ์ที่มีจำนวนชนิดมากที่สุดได้แก่ วงศ์ถั่ว (Fabaceae) และวงศ์ลั่นทม (Apocynaceae) พบจำนวน 5 ชนิด และ 3 ชนิด ตามลำดับ

บทที่ 3

ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

3.1 ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

- 3.1.1 ด้านปริมาณ: ไม่สามารถส่งผลผลิตที่จะส่งมอบได้ตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน
- 3.1.2 ด้านคุณภาพ: ดำเนินโครงการได้สอดคล้องและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ มีข้อมูลพรรณไม้พื้นล่าง สำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนภายในมหาวิทยาลัยต่อไป
- 3.1.3 ด้านเวลา: สามารถส่งผลผลิตที่จะส่งมอบได้ตามเวลาที่กำหนด

3.2 ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ

3.2.1 ความสำเร็จของโครงการในการบูรณาการกับการเรียนการสอน (ภาคผนวก 2) โดยนำข้อมูลและความรู้ที่ได้จากโครงการมาใช้บูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาโลกของพืช (1101 142) ในหัวข้อย่อยเรื่อง (1) พืชต่างถิ่น (exotic plants) ซึ่งได้ยกตัวอย่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่พบในประเทศไทยและในพื้นที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เช่น ไมยราบยักษ์ โสนเขา บัวตอง และพญาสัตบรรณ เป็นต้น ซึ่งพืชเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการลดจำนวนลงของประชากรพืชท้องถิ่น (2) ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี) กับการอนุรักษ์ ด้วยการยกตัวอย่างพืชที่พบในพื้นที่อนุรักษ์ต้นน้ำร่องก่อและป่าธรรมชาติหนองอีเฒ่าของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เช่น *Hoya ovalifolia* และ *Drosera indica* ซึ่งปัจจุบันอยู่ในสถานภาพเสี่ยงต่อการลดจำนวนประชากรในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ โดยคาดหวังว่าเนื้อหาเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรพืชในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์หวงแหนความหลากหลายทางชีวภาพ

บทที่ 4

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข

1. ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากการสำรวจพรรณไม้ครั้งนี้เป็นการทำงานต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2555 พรรณไม้ที่พบจากการสำรวจครั้งนี้จึงมีจำนวนน้อย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงไม่สามารถรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นหนังสือคู่มือและโปสเตอร์พรรณไม้ได้ดังที่กล่าวไว้ในผลผลิตของงานที่จะส่งมอบ อย่างไรก็ตามภาพตัวอย่างพรรณไม้บางชนิดได้นำเสนอไว้ในภาคผนวกและส่งมอบเป็นไฟล์รูปภาพให้แก่กองส่งเสริมการวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสำหรับใช้ประโยชน์ต่อไป

2. แนวทางในการแก้ไข

ผู้สนใจสามารถนำข้อมูลพรรณไม้ในลงในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีทั้งหมด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2556 มารวบรวมให้เป็นหนังสือคู่มือและโปสเตอร์พรรณไม้พื้นล่างของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้

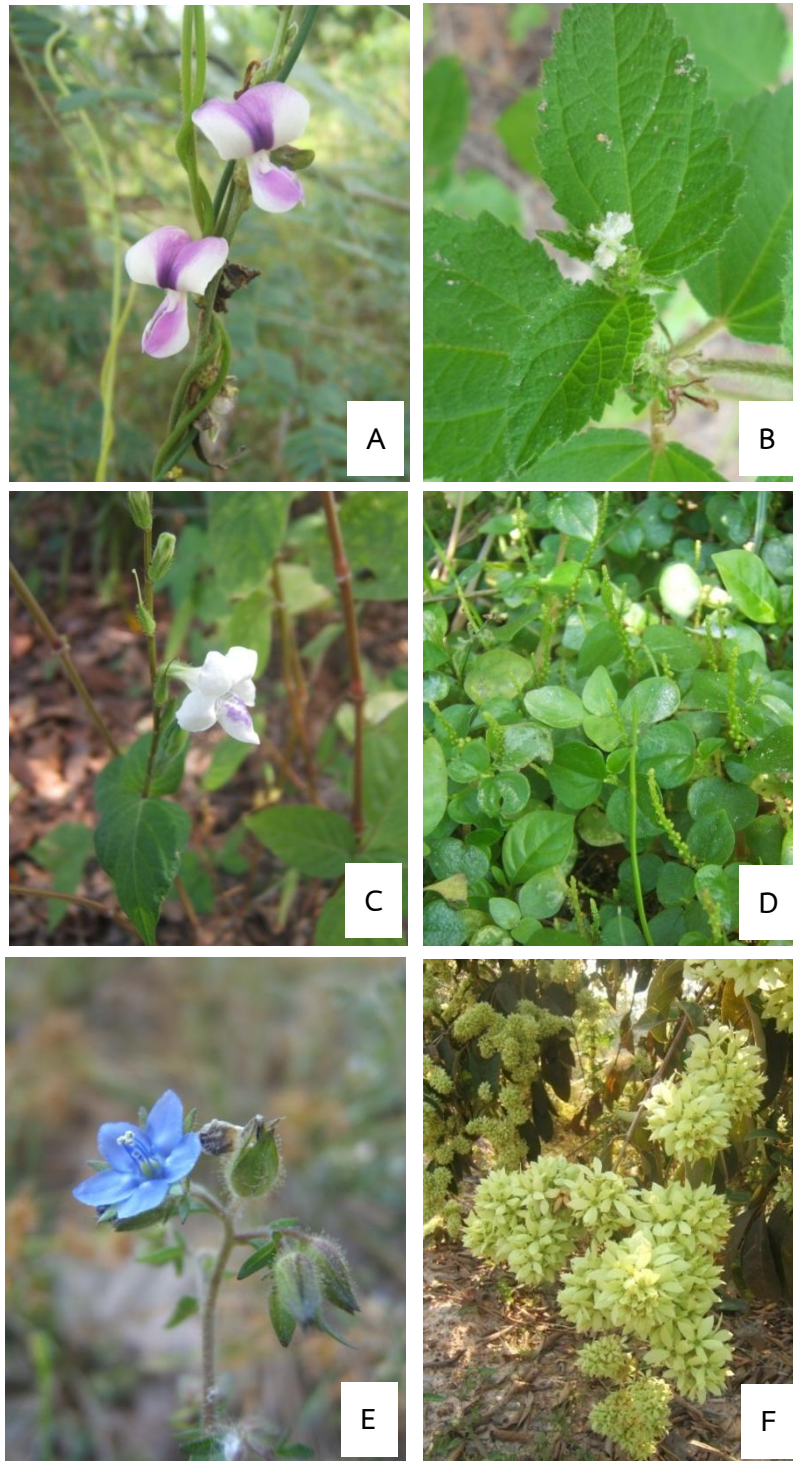
บรรณานุกรม

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2541. ศัพท์พจนานุกรมอังกฤษ-ภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. อรุณการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สวนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้. 2544. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย เต็มสมิตินันท์ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัทประชาชน จำกัด, กรุงเทพฯ.
- Backer, C.A. & Bakhuizen van den Brink, R.C. 1963. **Flora of Java**. Vol. 1. N.V.P. Noordhoff Groningen, The Netherlands.
- Backer, C.A. & Bakhuizen van den Brink, R.C. 1965. **Flora of Java**. Vol. 2. N.V.P. Noordhoff Groningen, The Netherlands.
- Backer, C.A. & Bakhuizen van den Brink, R.C. 1968. **Flora of Java**. Vol. 3. N.V.P. Noordhoff Groningen, The Netherlands.
- Keng, H. 1978. **Malayan Seed Plants**. Singapore University Press.
- Parnell, J.A.N. 2005. An account of the Lentibulariaceae of Thailand. **Thai Forest Bulletin (Botany)** 33:101-144.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 1985. **Flora of Thailand**. Vol. 4, Part 2, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. Tistr Press, Bangkok.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 1987. **Flora of Thailand**. Vol. 5, Part 1, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. Chutima Press, Bangkok.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 1990. **Flora of Thailand**. Vol. 5, Part 2, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. Chutima Press, Bangkok.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 1999. **Flora of Thailand**. Vol. 7, Part 1, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. Diamond Printing Co.Ltd, Bangkok.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 2001. **Flora of Thailand**. Vol. 7, Part 3, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. PrachachonCo.Ltd, Bangkok.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 2007. **Flora of Thailand**. Vol. 8, Part 2, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. PrachachonCo.Ltd, Bangkok.
- Santisuk, T. & Larsen, K. 2010. **Flora of Thailand**. Vol. 10, Part 3, The Forest Herbarium, Royal Forest Department, Thailand. PrachachonCo.Ltd, Bangkok.

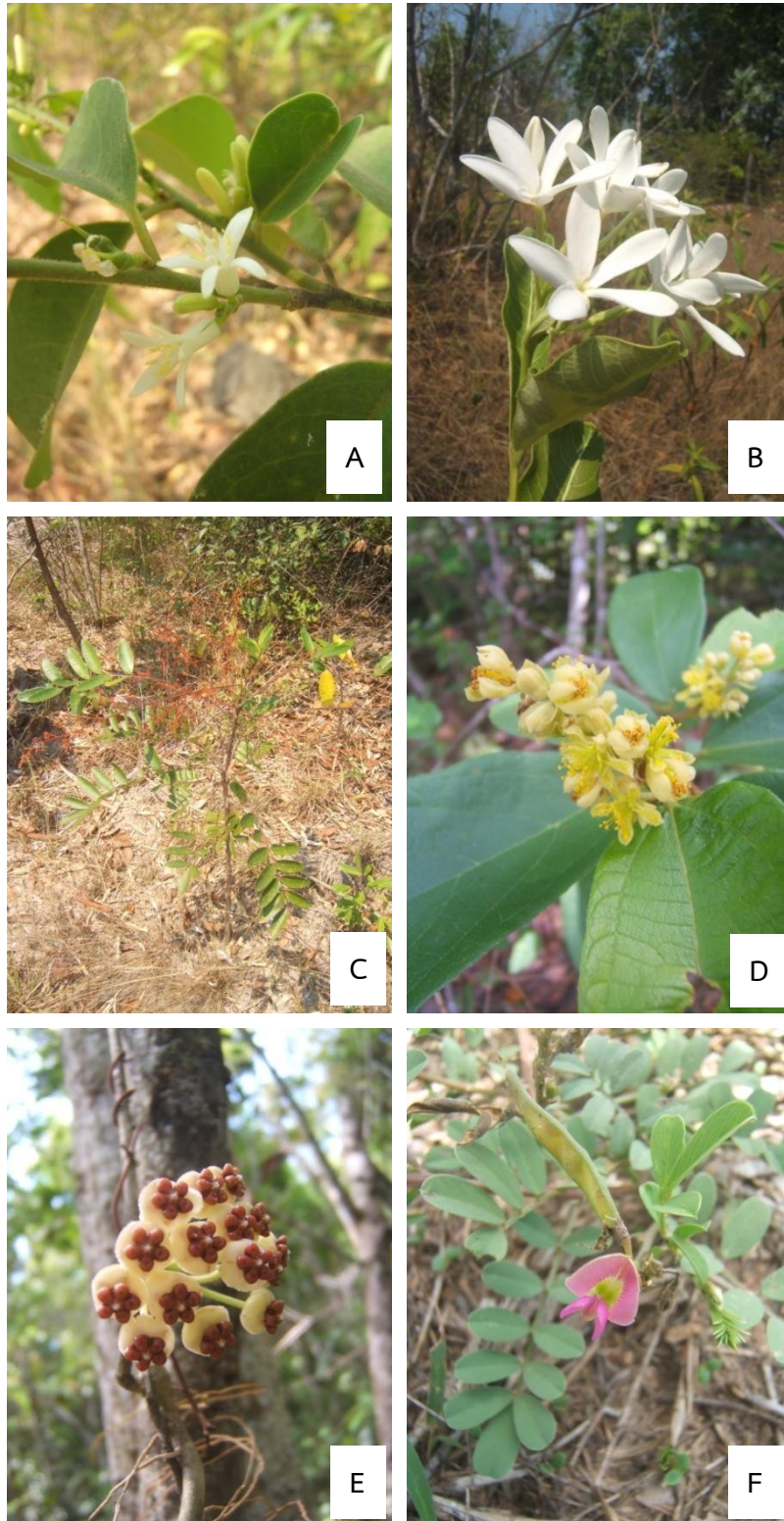
ภาคผนวก

1. ตัวอย่างพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. ตัวอย่างเอกสารการเรียนการสอน หัวข้อย่อยเรื่องพืชต่างถิ่น (exotic plants) และความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นกับการอนุรักษ์

1. ตัวอย่างพรรณไม้พื้นล่างในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ภาพที่ 1.1: A. *Pueraria phaseoloides* B. *Croton hirtus* C. *Asystasia gangetica*
 D. *Peperomia pellucida* E. *Hydrolea zeylanica* F. *Getonia floribunda*

ภาพที่ 1.2: A. *Olax psittacorum* B. *Microcos tomentosa* C. *Eurycoma longifolia*
 D. *Microcos tomentosa* E. *Hoya ovalifolia* F. *Tephrosia purpurea*

2. ตัวอย่างเอกสารการเรียนรู้การสอน
หัวข้อย่อยเรื่อง พืชต่างถิ่น (exotic plants)
และ ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นกับการอนุรักษ์

หัวข้อย่อยเรื่องพืชต่างถิ่น และความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นกับการอนุรักษ์

ป่าไม้และพรรณไม้ในประเทศไทย

ดร.ธวัชพร กิจกิจโสธร

จาก Plant World

ความหลากหลายของพรรณไม้ในประเทศไทย

- ประเทศไทยมีขนาดพื้นที่เพียง 0.36% ของพื้นที่บนบกโลก
- ความหลากหลายของสัตว์มีกระดูกสันหลัง และพืชประมาณ 2.6-10.1%

สถานภาพของพรรณไม้ในประเทศไทย

- ปัจจุบันพื้นที่ป่าดั้งเดิมถูกทำลาย
- พืชหลายชนิดมีแนวโน้มที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
- สถานภาพชนิดของพรรณพืชเป็นข้อมูลสำคัญ

ทำไมต้องประเมินสถานภาพพืช??

- สามารถทราบสถานภาพของพืชพรรณไม้เชิงอนุรักษ์
- นำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อใช้ในการออกแบบนโยบายและการอนุรักษ์

พืชต่างถิ่น (exotic plants)

- เป็นพืชที่แพร่กระจายจากแหล่งอาศัยเดิมไปอยู่แหล่งอาศัยใหม่ และสามารถรอดแทรกตัวมันเข้าไปอยู่ในสังคม สมช. แหล่งใหม่ได้อย่างถาวร

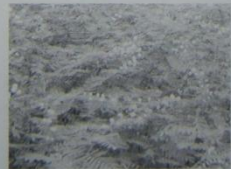
กรณีศึกษาในประเทศไทย: ไมยราบยักษ์

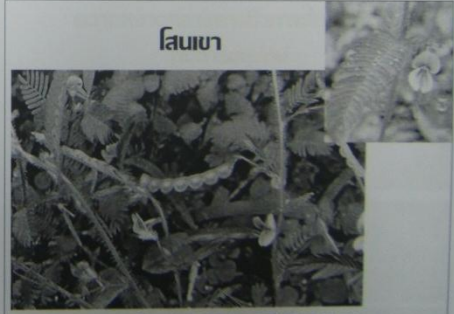
ไมยราบยักษ์

สันนิษฐานว่าได้มีการนำเมล็ดเข้ามาจากอินเดีย โดยพุน้ำเพชรกรวยราษฎร์ ประมาณปี พ.ศ. 2490 เพื่อใช้เป็นพืชปุ๋ยสดปศุสัตว์ ที่อำเภอแม่แตง และอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

การควบคุม: การทาง การตัดออก และใช้สารเคมี ในการกำจัด

สับเข

พบบริเวณประตู 3 และ สนามกีฬากลาง ม.อ.

หัวข้อย่อยเรื่องพืชต่างถิ่น
และความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นกับการอนุรักษ์ (ต่อ)

บัวตอง

มีการสำรวจและรวบรวมรายชื่อพืชถิ่นเดียว พืชหายาก พืชมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย จำนวน 1,410 ชนิด (Rachun, 2006) ดังนี้

- พืช	42	ชนิด
- พืชเมล็ดปลิว	27	ชนิด
- พืชดอก	1,341	ชนิด

ในจำนวนนี้เป็นพืชถิ่นเดียว (endemic species) 757 ชนิด ที่เหลือเป็นพืชทั่วไป โดยเฉพาะพืชในกลุ่มกล้วยไม้ มีจำนวนมากที่สุด คือ 174 ชนิด

พญาสัตบรรณ (ต้นเป็ด)

ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นกับการอนุรักษ์

UBU

นศ. ชัยวัฒน์

* เติมน้ำมันงาทำไม้ฉนวนเคียว + กิ่งมะยมพ่วงในพื้นที่จะประมาท

นักศึกษาทราบหรือไม่?

มีพรรณไม้หายากกลุ่มพืชถิ่นเดียวในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

- พื้นที่อนุรักษ์ต้นน้ำร่องก่อ
- ป่าธรรมชาติรอบหนองฮีเจม

ตัวอย่างพืชถิ่นเดียวในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

หยาดน้ำค้าง

ตัวอย่างพืชถิ่นเดียวในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

จอกบว้าย

จอกบว้าย และ หยาดน้ำค้าง

- สถานภาพ: พืชหายากที่ถูกคุกคาม
- ข้อมูลเบื้องต้น:
 - พืชล้มลุกถิ่นเดียว
 - ประเทศไทยรายงานพบเพียง 3 ชนิด เท่านั้น
 - พบพื้นที่ขึ้นและที่เป็นถิ่นอาศัย ทุ่งหญ้า และพื้นที่ไม่สมบูรณ์
 - มีระดับความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของจำแนกประชากรในถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ
 - ตำราพืชพื้นบ้านอีสาน: รักษาการสืบพันธุ์ และกลายพันธุ์